

троль за дотриманням арбітражними керуючими ліцензійних умов. Крім того, Міністерство юстиції займається організацією підготовки арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) [9].

Міністерство надає пропозиції господарському суду кандидатури арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) для державних підприємств або підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 25%, щодо яких порушено справу про банкрутство, та в інших передбачених законом випадках. Міністерство юстиції погоджує плани санації та мирових угод у справах про банкрутство господарських організацій, частка держави у статутному капіталі яких становить понад 25%, а також сприяє створенню організаційних, економічних та інших умов, необхідних для здійснення процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. На Міністерство покладаються повноваження забезпечувати здійснення процедури банкрутства щодо відсутнього боржника. Крім того, Міністерство юстиції здійснює підготовку висновків про наявність ознак приховуваного, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства щодо державних підприємств або підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 25 відсотків [9].

Висновки

Складна економічна ситуація в Україні, погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання вимагають постій-

ного перегляду законодавчої та нормативно-правової бази у сфері банкрутства. Важливе значення для удосконалення вітчизняного законодавства має вивчення та імплементація зарубіжного досвіду у сфері регулювання відносин неспроможності, що дозволить сформувати ефективний механізм фінансового оздоровлення підприємств-боржників.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банкрутство» від 14.05.1992 року №2343-XII
2. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 року №2343-XII
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
4. Міністерство юстиції України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
5. Державний комітет статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Климков В.О. Міжнародний досвід державного регулювання банкрутства: орган з питань банкрутства // Право і суспільство. – 2008. – №4. – С.151–155.
7. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 року №4212
8. Баран Р. Я. Банкрутство підприємств: зарубіжний досвід // Вісник. – Івано-Франківськ, 2006. – Вип.3. – С.71–78.
9. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» від 06.04.2011 року N 395/2011

УДК 658.14.011.1

Н.В. ЧАЛЕНКО,
к.е.н., доцент, Київський національний університет технологій та дизайну,
О.С. СЕНЧЕНКО,
магістр, Київський національний університет технологій та дизайну

Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства

Визначені особливості фінансової стабільності функціонування підприємства, узагальнені основні методичні аспекти її оцінки задля забезпечення ефективного використання наявних на підприємстві фінансових ресурсів. Фінансова стабілізація на підприємстві визначена як дієвий засіб у формуванні економічної стабільності підприємства.

Ключові слова: фінанси, стабільність, стійкість, підприємство.

Определены особенности финансовой стабильности функционирования предприятия, обобщены основные методические аспекты ее оценки для обеспечения эффективного использования имеющихся на предприятии финансовых ресурсов. Финансовая стабилизация на пред-

приятии определена как действенное средство в формировании экономической стабильности предприятия.

Ключевые слова: финансы, стабильность, устойчивость, предприятие.

The features of the financial stability of the company, summarized the main methodological aspects of the evaluation to ensure efficient use of available financial resources of the company. The financial stabilization of the company is defined as an effective tool in ensuring the economic stability of the company.

Keywords: finance, stability, sustainability, enterprise.

Постановка проблеми. Фінансова стабільність підприємств залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх чинників

економічної діяльності підприємств. При значних трансформаційних умовах економіки зовнішнє середовище найбільшим чином впливає на сталий розвиток підприємств. Даний взаємозв'язок є найбільш складним і характеризується двосторонністю: з одного боку, фінансова стабільність підприємств визначає макроекономічну стійкість, а з іншого – діяльність самих суб'єктів господарювання залежить від макроекономічного середовища та його стійкості.

Наукова економічна література розглядає широке коло питань фінансової стабілізації різних організаційно-ієрархічних рівнів, в тому числі підприємства. Однак питання щодо шляхів забезпечення фінансової стабілізації підприємств потребують подальшого вивчення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.

Вивчення та систематизація наукових публікацій показує, що загальнотеоретичну основу вивчення природи фінансової стабільності відображено у працях таких відомих закордонних і вітчизняних учених, як О.С. Філімоненков, М.Я. Коробов, Н.А. Мамонтова, В.М. Родіонова та В.А. Федотова, Н.Н. Селезньова, А.Ф. Іонова, Г.В. Савицька, Дж. Маршалл та Віпул К. Бансал, К. Друрі, К. Хеддервік та інші.

Забезпечення фінансової стабільності потребує подальшого поглиблення досліджень, які пов'язані з необхідністю уточнення сутності та особливостей прояву фінансової стабільності, оскільки не існує єдиного визначення цього поняття, що зумовлює розбіжності у підходах і методах її забезпечення.

Основною **метою статті** є дослідження сутності фінансової стабілізації підприємств, характерних ознак та шляхів її забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Широке коло дослідників підтверджує відсутність єдиного підходу до забезпечення фінансової стабільності підприємства в економічній науці. Вчені-економісти протягом багатьох років плідно опрацю-

ували проблеми межі між поняттями «фінансова стабільність» та «фінансова стійкість», конкретного визначення особливостей цих понять.

Вітчизняні науковці, не дійшовши згоди щодо економічної суті фінансової стабільності підприємства, створюють власні визначення цього поняття. Так, на основі пересічного поняття «фінансова стабільність підприємства» з'явилися інші подібні терміни, які об'єднуються в даному понятті: «фінансова стійкість», «фінансова сталість», «фінансова рівновага», «економічна стійкість», «виробничо-фінансова стійкість», «фінансово-економічна стійкість» тощо. У зв'язку з цим важливо узагальнити визначення терміна «фінансова стабільність» за результатами огляду економічної літератури з даного питання та етапів нашого дослідження. У комплексі стійкість, рівновага та сталість є взаємозалежними категоріями, які спроможні забезпечити ефективність функціонування певного об'єкта.

Думки вчених-економістів, щодо визначення поняття «фінансова стабільність» систематизовані та зведені до табл. 1.

Найбільш вдалим варіантом структури фінансової стабільності є структура, запропонована В.М. Оларінім. Автор, досліджуючи найважливіші елементи фінансового потенціалу стабільності підприємств, стверджує, що, з одного боку, це економічний процес, а з іншого – економічна категорія.

Визначену структуру у схематичному вигляді можна подати на рис. 1. Як економічний процес фінансова стабільність виражається як процес чіткої взаємодії внутрішніх механізмів фінансової стабільності підприємства – оперативного, тактичного та стратегічного з метою виведення підприємства з кризового стану або забезпечення економічного його зростання. Таким чином, внутрішні механізми на підприємстві є важливими для забезпечення ефективності його функціонування.

Таблиця 1. Визначення поняття «фінансова стабільність» вченими-економістами

Вчені	Визначення поняття «фінансова стабільність»
Філімоненков О.С.	Стан підприємства, коли обсяг його майна та активів достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним [11, с. 304]
Коробов М.Я.	Відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану [5, с. 354]
Мамонтова Н.А.	Стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва та реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва [7, с. 7]
Родіонова В.М.; Федотова В.А.	Стан підприємства, фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [9, с. 13]
Селезньова Н.Н.; Іонова А.Ф.	Стан активів та пасивів підприємства, що гарантує постійну платоспроможність [10, с. 315]
Дж. Маршалл, та В.К. Бансал	Вони розглядають фінансові нововведення і тенденції, що намічаються при цьому як зовнішні чинники й умови фінансової стабільності підприємства. На думку даних авторів, прогноз очікуваних значень фінансових показників і допустимих діапазонів їх варіації має перш за все орієнтуватися на нові фінансові продукти. При цьому велика увага приділяється технологіям забезпечення фінансової стійкості [8]
К. Друрі	Оцінка фінансової стабільності підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів й інвесторів [3, 113 с.]
Ю.С. Цал-Цалко	Стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує постійну платоспроможність [12, с. 315]

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фінансова стабільність включає такі показники:

- рентабельність, прибутковість;
- фінансову стійкість;
- ліквідність активів;
- оборотність активів.

Кожна із вказаних груп показників характеризує відповідні аспекти діяльності підприємства і залежить від специфіки підприємства, галузі, особливостей виробництва і реалізації продукції тощо.

Загальну характеристику фінансової стабільності можна зобразити за допомогою схеми (рис. 2).

В умовах кризової ситуації, найбільшу увагу в системі заходів, спрямованих на фінансову стабілізацію, необхідно приділити етапу відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості підприємства – запоруки усунення неплатоспроможності й фундаментальної основи фінансової стратегії на прискорення економічного зростання.

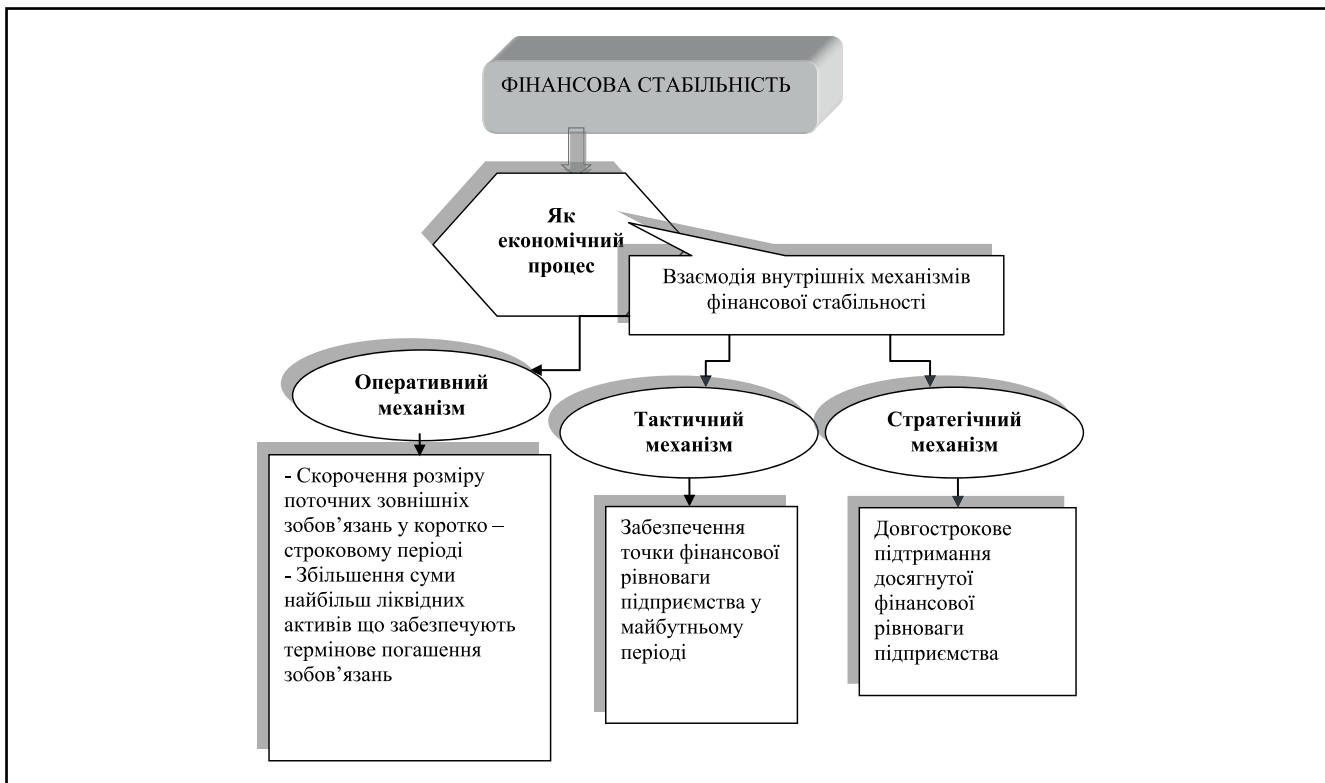

Рисунок 1. Структура фінансової стабільності та елементи її фінансового потенціалу

Авторська робота.

Рисунок 2. Характеристика фінансової стабільності

Авторська робота.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На думку більшості українських та зарубіжних вчених, «фінансова стійкість» та «фінансова рівновага» є основними складовими «фінансової стабільності підприємства».

За А.П. Зудиліним, фінансова стійкість – це фінансова незалежність підприємства, здатність маневрувати власними засобами, достатня фінансова забезпеченість безперервного процесу діяльності [4, с. 134].

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу має бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства [2, с. 267].

Оскільки фінансова стійкість передбачає платоспроможність в довгостроковому періоді, то слід при її оцінці приділити увагу визначенню запасу фінансової стійкості, який дасть уявлення про обсяг реалізації, що забезпечить стабільну і беззбиткову діяльність підприємства.

За даними фінансової звітності АТ «Мотор Січ» здійснена комплексна оцінка фінансової стійкості шляхом розрахунку відносних показників, представлених в табл. 2.

Дані представлені в таблиці свідчать, що в цілому відбулися позитивні зміни у складі показників фінансової стійкості підприємства. Значення коефіцієнту автономії перевищує нормативне значення (>0,5) та свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець періоду 2012 року підприємство на 65% фінансувалось за рахунок власного капіталу. Відповідно, протягом періоду відбулося зменшення фінансової залеж-

ності. У структурі пасиву підприємства на кінець періоду 2012 року має зменшення коефіцієнта довгострокових зобов'язань і складає 0,065, тобто менше нормативного значення (<0,2) спостерігається тенденція, щодо зменшення зобов'язань; коефіцієнт поточних зобов'язань на кінець аналізованого періоду дорівнює 0,93. Негативний характер носять зміни коефіцієнта страхування бізнесу, протягом періоду резервний капітал підприємства не поповнювався і лише незначна частина майна підприємства покривається відповідними резервами.

Зменшення коефіцієнту співвідношення залученого та власного капіталу свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Так, на початок періоду на 1 грн. власного капіталу припадало 0,5 грн. залучених засобів, що на 0,14 грн. більше, ніж на кінець періоду 2012 року. При чому частка залучених засобів у загальній сумі джерел утворення незначна, відповідно 31 і 24%. Динаміка наведених показників, у тому числі коефіцієнта фінансової стабільності (+0,745), свідчить про незначне покращання фінансового стану підприємства.

Оцінка змін, які відбулися в структурі джерел, може бути різною з позиції інвесторів і з позиції підприємства. Для інвесторів ситуація більш надійна, якщо частина власного капіталу у клієнта більше 50%, що виключає надвисокі фінансові ризики. Підприємства, як правило, зацікавлені у наявності залучених коштів. Отримавши позикові кошти під менший відсоток, ніж рентабельність підприємства, можна розширити обсяги виробництва, підвищити прибутковість власного капіталу.

Підприємству слід вдатися до аналізу структури видатків, налагодити більш стабільні зв'язки з постачальниками, а

Таблиця 2. Оцінка показників фінансової стійкості

№ з/п	Назва показника	На кін. 2010 року	На кін. 2011 року	На кін. 2012 року	Зміна показника	
					2010–2011	2011–2012
1	Коефіцієнт автономії	0,62	0,62	0,65	0	+0,03
2	Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,38	0,31	0,24	-0,07	-0,07
3	Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	0,62	0,5	0,36	-0,12	-0,14
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,57	0,62	0,58	+0,05	-0,04
5	Коефіцієнт фінансової залежності	1,62	1,6	1,51	-0,02	-0,09
6	Коефіцієнт фінансової стабільності	1,62	2,015	2,76	+0,395	+0,745
7	Маневреність робочого капіталу	1,03	1,085	0,99	+0,055	-0,095
8	Коефіцієнт залучених джерел в оборотних активах	0,14	0,033	0,04	-0,107	+0,007
9	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,07	0,016	0,023	-0,054	+0,007
10	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,11	0,33	0,065	+0,22	-0,265
11	Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,89	0,97	0,93	+0,08	-0,04
12	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,45	0,46	0,45	+0,01	-0,01
13	Коефіцієнт фінансового левєриджу	0,07	0,016	0,024	-0,054	+0,008
14	Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	0,97	0,92	1,002	-0,05	+0,082
15	Коефіцієнт страхування бізнесу	0,01	0,0086	0,0064	-0,0014	-0,0022
16	Коефіцієнт страхування СК	0,25	0,25	0,26	0	+0,01
17	Коефіцієнт страхування ВК	0,02	0,014	0,097	-0,006	+0,083
18	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	0,5	0,56	0,63	0,05	+0,07

також посилити контроль за витратами, запобігаючи нецілільового витрачання ресурсів.

Висновки

Підсумовуючи розглянуті підходи до визначення сутності категорії «фінансова стабільність», можна зазначити, що це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, яка відбиває тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників. Забезпечення фінансової стабільності допомагає підприємству вчасно виконувати свої зобов'язання, фінансувати свою діяльність, прогнозувати можливі непередбачені фінансові ризики, підтримувати свою ліквідність та платоспроможність в напрямку стратегічної спрямованості. Можна стверджувати, що основною складовою загальної стійкості підприємства та запорукою його стабільного розвитку в довгостроковій перспективі є фінансова стабільність.

Список використаних джерел

1. Белінська Я.В. Фінансова стабільність: сутність та напрями забезпечення / Я.В. Белінська, В.П. Биховченко // Стратегічні пріоритети. – 2010. №4 (17). – С. 57–67.
2. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч. посіб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 680 с.

3. Друри К. Производственный и управленческий учет / К. Друри. – М.: ЮНИТИ, 2005. – 476 с.
4. Зудилін А.П. Аналіз господарської діяльності підприємств розвинутих капіталістичних країн. 2006. – 223 с.
5. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я. Коробов – К.: Знання, 2000. – 378 с.
6. Кремень В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №1. – С. 107–115.
7. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості): [автореф. дис. канд. екон. наук] / Н.А. Мамонтова. – К., 2001. – 16 с.
8. Маршалл Дж.Ф. Финансовая инженерия. Полное руководство по финансовым нововведениям / Дж. Ф. Маршалл, В.К. Бансал; пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 784 с.
9. Родионова В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В.М. Родионова, М.А. Федотова. – М.: Перспектива, 2009. – 98 с.
10. Селезнева Н.Н. Финансовый анализ. Управление финансами / Н.Н. Селезнева, А.Ф. Ионова. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 639 с.
11. Філімоненков О.С. / Фінанси підприємств: Навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 359 с.
12. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.

УДК 332.349.4

О.В. КУСТОВСЬКА,
к.е.н., доцент кафедри землевпорядного проектування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
С.Л. КЛЮЧНИК,
студентка магістратури, Національний університет біоресурсів і природокористування України

До питання ефективності використання капіталу при землекористуванні та землевпорядкуванні

Висвітлено та досліджено типи і ефективність розподілу капіталу при землекористуванні та землевпорядкуванні, оскільки цей чинник значною мірою впливає на сучасний розвиток економіки країни.

Ключові слова: земельний капітал, ефективність, землевпорядкування, землекористування, інвестиції.

Освещены и исследованы типы и эффективность распределения капитала при землепользовании и землеустройстве, поскольку этот фактор в значительной степени влияет на современное развитие экономики страны.

Ключевые слова: земельный капитал, эффективность, землеустройство, землепользование, инвестиции.

Visvitleno that doslidzheno tipi i effektivnist rozpodilu kapitalu at zemlekoristuvanni that zemlevporyadkuvanni,

oskilki Tsey chinnik digit miroyu vplivae on Suchasni rozvitok ekonomiki Kraina.

Keywords: land capital, effektivnist, zemlevporyadkuvannya, zemlekoristuvannya, investitsii.

Постановка проблеми в сучасних умовах розвитку суспільства питання ефективності використання капіталу набуває великого значення, оскільки значною мірою впливає на сучасний розвиток економіки, яка характеризується екологічною розбалансованістю, що зумовлює негативні зміни в природному довкіллі та знижує рівень добробуту людей.

Територіальна організація суспільства завжди мала важливе значення у вирішенні економічних, соціальних, містобудівних, екологічних проблем будь-якої держави. З нею пов'язано вирішення завдань щодо освоєння нових і вдос-